

Een uitgave van de Vereniging van eigenaren-bewoners van monumenten • 25e jaargang • zomer 2022

BEWOOND [^]BEWAARD

MONUMENT

JUBILEUMMAGAZINE

In dit nummer o.a

**De totstandkoming van
"Bewoond Bewaard"**

De Rode Loper

Erfgoed & zonne-energie

JUBILEREN

Op 6 mei 2022 was het 25 jaar geleden, dat onze vereniging in 1997 in Amersfoort is opgericht. Drie ervaren beleidsmakers in de wereld van monumenten achtten de tijd rijp om werk te maken van het oprichten van een vereniging om de belangen van particuliere eigenaren/bewoners van monumenten te kunnen behartigen. Ze wisten zich daarbij danig gesteund door een divers samengestelde initiatiefgroep, die enkele malen eerder bijeenkwam en zorgde voor het creëren van het draagvlak in hun respectieve achterbannen. In het artikel “De totstandkoming van Bewoond Bewaard” doet Gert Jan Luijendijk in samenwerking met Edward Munnig Schmidt en Jan Willem van Beusekom een boekje open. In dit artikel wordt niet alleen een informatieve terugblik gegund aan de huidige leden, maar ook is de geschiedschrijving van de vereniging hiermee voor het eerst gestart en gedocumenteerd. Jubileren is een 25-jarige echte vereniging vieren. Vanzelfsprekend doen we dat vieren in de monumentenstad Amersfoort, de plaats waar het begon. In artikel 1, lid van onze statuten staat: “Zij heeft haar zetel in Amersfoort”.

Een vereniging kan overigens niet alleen volstaan met terugkijken, het adagium is belangen behartigen en vooruitkijken. We zijn content met de tekst in de Hoofdlijnenbrief van 23 mei jl. van de nieuwe staatssecretaris van OCW, mevrouw Dr. Gunay Uslu, waarin ze stipuleert: “Ook zal ik de Woonhuisregeling in de

huidige vorm tot 2024 verlengen. Zo geef ik eigenaren de zekerheid, die nodig is voor de organisatie van onderhoud aan hun woonhuismonument”. De komende maanden zal worden verkend hoe kwaliteit, samenhang en stabiliteit binnen het stelsel van monumentenzorg kunnen worden versterkt en vernieuwing vorm kan krijgen. Een brief hierover komt voor het einde van het jaar en zal vermoedelijk bij de begrotingsbehandeling Cultuur worden betrokken (mits tijdig gereed).

Naast het beleidsmatig en politiek vooruitkijken, zijn er ook bestuurlijke ontwikkelingen in het bestuur van onze vereniging te melden. Een aantal jaren geleden is een maximale zittingstermijn van bestuursleden – twee keer vier jaar – in de statuten vastgelegd. Vorig jaar op de ALV in Heusden zijn de om die reden vacant zijnde zetels van zowel voorzitter als secretaris genoemd. We zijn als bestuur buitengewoon verheugd te kunnen melden, dat we binnen onze vereniging in eigen kring een nieuwe generatie bestuurders hebben kunnen traceren, die de rol van voorzitter en secretaris graag wensen te vervullen in de komende jaren. Het was mij al die jaren telkens een genoegen om het voorwoord van de nieuwsbrief te hebben mogen formuleren.

Eduard Haaksman
voorzitter

Voorwoord

Uitnodiging
De Rode Loper
te Amersfoort

Algemene
ledenvergadering

Verslag
kascommissie

Even voorstellen...

De totstandkoming van
Bewoond Bewaard

Initiatiefgroep

Interview met...

Bewoond Bewaard
weet raad

Felicitaties

Erfgoed en Ambacht

Monumentaal

Erfgoed &
zonne-energie

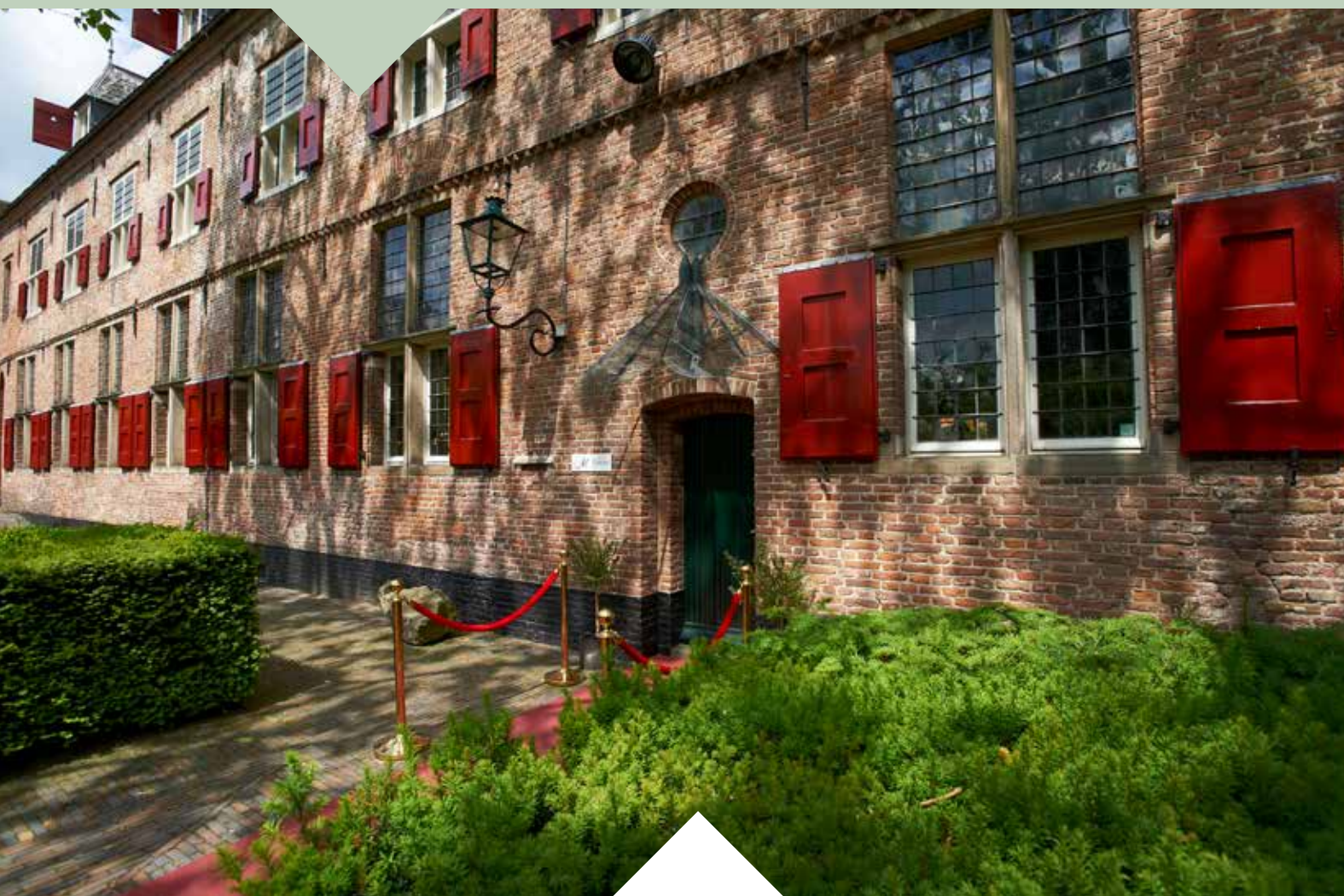
Interview met...

Goede relatie met
Donatus

Colofon

UITNODIGING

PROGRAMMA

DE RODE LOPER LIGT VOOR U UIT IN AMERSFOORT

Mariënhof is een prachtige erfgoedlocatie in het oude centrum van de stad Amersfoort. De rode loper ligt voor u uit.

AANMELDING

Opgave voor de lunch en de excursie in de middag op vrijdag 16 september a.s. is mogelijk door – uiterlijk 25 augustus a.s. - te mailen naar: secretaris@bewoondbewaard.nl
In de mail kunt u dieetwensen kenbaar maken. De kosten van dit programma zijn € 25,- per persoon, graag te voldoen bij opgave op het bankrekeningnummer van onze vereniging: NL73INGB0004258170 ten name van Bewoond Bewaard

VRIJDAG 16 SEPTEMBER 2022

10.00 uur	ontvangst erfgoedlocatie Mariënhof koffie/thee
10.30 uur	opening Algemene Ledenvergadering BB
11.10 uur	einde ALV + 2e koffie/thee;
11.20 uur	lezing VU-hoogleraar Jan Rouwendal
12.00 uur	leden stellen vragen
12.25 uur	afronding ochtendprogramma
12.30 uur	Kleurrijke zolder Issabella-Interiors
13.00 uur	lunch binnentuin
14.00 uur	einde programma Mariënhof

N.B. Het gehele programma kan te voet worden afgelegd
Wandeling door de stad onder leiding van stadsgidsen Gilde Amersfoort
Twee groepen beurtelings 14.30/15.15 uur naar twee rijksmonumenten:

- Bezoek aan Plantsoen Noord 2, Katoendrukkerij, Volmolen
- Bezoek aan pand Havik 2 van BB-lid Willem & Gerda van Roozendaal, grafiek

16.00 uur	Ontvangst op kantoor van het Nationaal Restauratiefonds, Utrechtseweg 12, waar we het programma afsluiten met een hapje en drankje.
17.00 uur	Einde bijeenkomst.

AGENDA

ALGEMENE LEDENVERGADERING VRIJDAG 16 SEPTEMBER 2022

(Deze ledenvergadering wordt gehouden onder het voorbehoud van dan geldende corona-maatregelen)

01. Opening en welkom door de voorzitter
02. Vaststellen agenda en mededelingen
03. Vaststellen verslag ALV in Heusden 18 september 2021
04. Financiële stukken, jaarrekening 2021 en begroting 2023
05. Verslag kascommissie Emiel Roestenburg + Hannah Vossen
06. Decharge penningmeester en bestuur voor gevoerd beleid
07. Benoeming leden kascommissie; Gerard Poolman is plv.lid
08. Bestuurswisselingen:
 - Winnie van den Berg & Eduard Haaksman zijn aftredend en niet meer herbenoembaar vanwege 2 zittingstermijnen van elk vier jaar;
 - Betty van den Bosch is aftredend na 4 jaar en niet beschikbaar voor een 2e termijn. Haar 1e termijn loopt dit jaar in september af.
 - Voorgesteld wordt te benoemen tot bestuurslid:
 - Sophie Haverkamp te Rumpt (beoogd secretaris)
 - Rudi Westendorp te Brakel (beoogd voorzitter)
09. Verduurzaming monumenten – Pieter van Traa
10. Rondvraag en sluiting

Toelichting agendapunten: Het verslag van de ALV van 18 september 2021 is opgenomen in deze uitgave. Dit geldt tevens voor de gecompriëerde financiële stukken. Daarna treft u aan het verslag van de kascommissie d.d. 15 juni jl. De beide kandidaat – bestuursleden stellen zich voor in dit jubileummagazine.

NOTULEN ALGEMENE LEDEN- VERGADERING BEWOOND BEWAARD

Te Heusden, datum 18 september 2021

1. Opening en welkom

Voorzitter Ed Haaksman opent de vergadering en heet iedereen welkom

2. Vaststellen agenda en mededelingen

De agenda wordt door de vergadering vastgesteld; er zijn geen aanvullingen of mededelingen

3. Vaststellen verslag ALV Amerongen 26 september 2020

Het conceptverslag van deze vergadering is gepubliceerd in Monument van zomer 2021. Bij punt 14 vraagt een lid het bestuur om aandacht te besteden aan de energielasten van de leden; is hier al iets over te zeggen. (Zie Monument bladzijde 15) Er wordt geopperd om een enquête rond te laten gaan onder de leden met als onderwerp: wat heeft u gedaan om de energielasten te verlagen en waar worstelt u mee. Provincie Gelderland heeft een enquête naar eigenaren verstuurd. De notulen van 26 september 2020 worden goedgekeurd.

4. Financiële stukken, jaarrekening 2020 en begroting 2021

Waarnemend penningmeester Ed Haaksman geeft een korte toelichting

5. Verslag kascommissie Hans Meijer en Emiel Roestenburg

Op 20 juni jongstleden is de kascommissie virtueel bijeen geweest. Zie het verslag op pagina 12. Alle opmerkingen zijn naar tevredenheid behandeld. Het financiële verslag wordt vastgesteld. Het bestuur dankt de kascommissie namens de vergadering voor haar inspanningen.

6. Decharge penningmeester en bestuur voor gevoerde beleid

De ledenvergadering verleent decharge voor het gevoerde beleid.

7. Benoeming leden kascommissie; Hannah Vossen is plv Lid

Hans Meijer verlaat de kascommissie omdat zijn termijn er op zit. Emiel blijft. Hannah Vossen wordt lid. Gerard Poolman wordt door de vergadering benoemd als plv.lid.

8. Aftredend bestuurslid Paul Bongaarts na termijn van 4 jaar

Paul Bongaarts treedt terug na 4 jaar als penningmeester. De Harlinger aardewerkfabriek heeft een herinneringsbord gemaakt van zijn woonhuis en deze wordt binnenkort door de voorzitter aan hem uitgereikt als dank voor zijn inzet.

9. Voorstel benoeming bestuurslid/penningmeester, de heer Ir Hilke Janssen te Wildervank

De vergadering gaat akkoord met benoeming Hilke Janssen. In 2022 treden de voorzitter en secretaris af, zij hebben er dan 2 x 4 jaar opzitten. Hierdoor zijn er volgend jaar 2 vacatures.

10. Aankondiging statutenwijziging door de ALV

Om een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) status te krijgen als Bewoond Bewaard moet er een statutenwijziging plaats vinden. Voordeel hiervan is dat er een fiscaal vriendelijke schenking gedaan kan worden aan onze vereniging. De vergadering gaat akkoord met de voorbereiding ervan.

11. Ervaringen met de woonhuisregeling 2021.

Inmiddels hebben we nu de 2e ronde van de woonhuisregeling achter de rug. De ervaringen zijn niet slecht. Bij de subsidieaanvragen voor het groen erfgoed lijken de beoordelaars de WHR beduidend enger te interpreteren dan bedoeld is tijdens de Kamerbehandeling.

Als monumenteneigenaar ben je in het algemeen meer geld kwijt aan energie. Dit is in de Tweede Kamer aan de orde geweest en hierover zijn schriftelijke vragen gesteld aan de minister.

BEGROTINGEN 2022 EN 2023

H. JANSSEN - 30-MEI-2022

12. Evaluatie van de SIM

Er zijn 2 subsidieregelingen namelijk de SIM en de Woonhuisregeling. De Sim is een onderhoudsregeling en niet bestemd voor een woonhuis. Maar er zijn objecten die er wel onder vallen zoals bijvoorbeeld een klooster dat verbouwd is tot appartementen. Als bestuur maken we ons zorgen over de budgetten van de SIM. De Je vraagt vooraf voor 6 jaar subsidie aan. Vanaf 2022 tot 6 jaar erna is een aanvraag geweest van 100 miljoen, waarbij 40 miljoen aan aanvragen is afgewezen vanwege een tekort aan budget.

13. Viering 25-jarig jubileum op vrijdag 13 mei 2022 te Amersfoort

In 2022 bestaat Bewoond Bewaard 25 jaar en dit wil het bestuur niet ongemerkt voorbij laten gaan. De vraag aan de leden is om mee te denken over een feestprogramma en om het bestuur te helpen.

14. Rondvraag en sluiting

Er zijn geen punten voor de rondvraag. De voorzitter dankt voor ieders aanwezigheid en inbreng in de vergadering en sluit de algemene leden vergadering.

De financiële stukken bestaan uit:

- V & W – rekening/ Exploitatie over 2021;
- Balans per 31 december 2021;
- Aanpassing begroting 2022;
- Begroting over 2023;

U kunt ook altijd vragen stellen aan en contacten met penningmeester@bewoondbewaard.nl

	Werkelijk	Begroot	Werkelijk	Begroot	Begroot
Inkomsten	2020	2021	2021	2022	2023
# leden	572		584		
Contributies	14.450,00	15.091,00	14.600,00	14.500,00	14.500,00
Donaties	0,00	0,00	719,00	0,00	0,00
Totalen	14.450,00	15.091,00	15.319,00	14.500,00	14.500,00
	ok	ok			

Balans per 31 december

ACTIVA	2020		2021		
Bank - rc	18833,42		26450,01		
Bank - spaar	8.107,69		8.107,69		
iDeal	125,00		100,00		
Debiteuren	8.482,00		5075,00		
Voorraad schildjes	3.358,20		3281,00		
Totaal	38906,31		43013,70		

	Begroot	Werkelijk	Begroot	Werkelijk	Begroot	Begroot	Begroot
Uitgaven	2020	2020	2021	2021	2022	2022 (r1)	2023
Activiteiten / excursies (ledenbijeenkomsten)	3.500,00	190,00	1.200,00	1.309,95	3.500,00	5.000,00	3.500,00
Verenigingskosten	1500,00	2.040,00	6400,00	3.106,56	1.500,00	1.500,00	1.500,00
Algemene kosten	5.250,00	5.066,00	5.400,00	5.795,42	0,00	0,00	0,00
Samenwerkingen (FPMc)					1.750,00	2.250,00	2.250,00
Verzekeringen					600,00	600,00	600,00
Accountants- en administratiekosten					2.000,00	2.000,00	2.000,00
Drukwerk en verzendkosten 'Monument'					3.300,00	3.300,00	3.300,00
Bankkosten	200,00	364,00	480,00	392,13	450,00	450,00	450,00
Bijzondere lasten	3340,00	1.255,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Batig saldo	620,00	5.535,00	1.611,00	4714,94	1400,00	-600,00	900,00
Totalen	14.410,00	14.450,00	15.091,00	15.319,00	14.500,00	14.500,00	14.500,00

PASSIVA		2020		2021			
Crediteuren		0,00		417,45			
Vooruitbetaalde contributies volgend boekjaar		11350,00		10.325,00			
Voorziening debiteuren		1500,00		1.500,00			
Eigen Vermogen		20521,19		26056,31			
Batig saldo lopend jaar		5535,12		4.714,94			
Totaal		38906,31		43013,70			

VERSLAG KASCOMMISSIE

DD 15 JUNI 2022 VAN VERENIGING
BEWOOND BEWAARD OM 19.30 UUR
VIA "VIDEOCONFERENTIE"

Aanwezig/deelnemers

Hilke Janssen (penningmeester)
Hannah Vossen (lid kascommissie)
Emiel Roestenberg (voorzitter kascommissie)
Eduard Haaksman (voorzitter)
Ben Pisa (administrateur, notulist)

Niet aanwezig met kennisgeving: Gerard Poolman
(plaatsvervangend lid kascommissie)

Hilke opent de vergadering en heet een ieder welkom. Gerard kon helaas door werkzaamheden niet op korte termijn bij de vergadering present zijn en zal daarom door Hilke na afloop worden bijgepraat.

Aan de aanwezigen waren de Balans en de W&V over 2021 met samenvatting en ter vergelijking die van 2020 reeds eerder gemaaild. Ook een gespecificeerd grootboekoverzicht van de mutaties in 2021 was reeds toegezonden.

Op de vraag of er reeds naar aanleiding van de toege-
stuurde gegevens vragen waren, kwam het volgende
naar voren:

- Bijdrage FPM: In 2020 nog apart vernoemd, in 2021 niet zichtbaar.

De penningmeester licht toe dat deze bijdrage in 2021
gevoegd is aan de post "Verenigingskosten". De pen-
ningmeester heeft tevens nog uitgebreid stilgestaan
en uiteengezet het "hoe en waarom" van FPM.

- Het saldo van de bankrekening: is dat gelijk aan het
eigen vermogen? Er is tussen deze 2 een verschil-
tje.

Goede vraag, maar toegelicht wordt dat wanneer het
banksaldo wordt genomen en je daarvan aftrekt de
bedragen die nog als "verplichting/schuld" op de be-

lans staan en de bedragen die als "vorderingen korte
termijn en voorraad schildjes" bijtelt, het dan ontstane
eindbedrag exact gelijk is aan het totaal van het eigen
vermogen (inclusief voorziening en exploitatieresultaat
over 2021). Dat het gepresenteerde banksaldo en het
"eigen vermogen" qua hoogte dicht bij elkaar liggen is
een "toevalligheid".

- De post "verzekeringen".

Deze post betreft de verzekering tegen "bestuurders-
aansprakelijkheid". De regels voor verenigingen (en voor
stichtingen) zijn dermate aangescherpt dat deze ver-
zekering met instemming van de ALV in 2021 is afge-
sloten.

De V&W en Balans worden voorts aan de hand van de
individuele posten toegelicht. Desgewenst kan de ad-
ministrateur de onderliggende documenten (inkomende
facturen van derden etc.) via het delen van het "scherm"
aan de overige aanwezigen tonen.

Rondvraag

De administrateur merkt op dat de voorzitter en de pen-
ningmeester zich erg veel moeite hebben getroost en
tijd hebben gestoken in het nabellen/naschrijven van le-
den die nog 1 of meerdere "oude" contributiebijdragen
niet hebben voldaan. Dit ondanks de regelmatige her-
inneringen of aanmaningen die aan hen zijn verstuurd.
De voorzitter merkt op dat uit de praktijk nu blijkt dat de
belangrijkste redenen zijn:

- Wijziging van emailadres zonder de Vereniging daar
over te hebben geïnformeerd;
- Overlijden van leden waarbij erven niet altijd zicht-
baar hebben dat er nog schulden aan de Vereniging
openstaan.

Geen andere zaken meer aan de orde komend dankt de
penningmeester een ieder voor hun inbreng en wordt
de bijeenkomst om ca. 20.15 uur afgesloten.

EVEN VOORSTELLEN RUDI WESTENDORP

Nu nog werkzaam en woonachtig in Kopenhagen,
maar per 1 januari van het nieuwe jaar weer helemaal
terug in Nederland. Als deel van onze thuiskomst
hebben wij in 2021 't Spijker verworven, een kleine
buitenplaats in de Bommelerwaard. Mijn vrouw is
daar inmiddels neergestreken en intermitterend mag
ik bij haar logeren. De idee om in onze 'derde levens-
fase' – het leven wanneer de kinderen op het droge
zijn – invulling te geven aan rentmeesterschap van
monumentaal erfgoed sprak ons zeer aan. Als van-
zelfsprekend werden we daarom direct lid van Be-
woond Bewaard.

We waren wel wat gewend met de aan- en verkoop
van gezichtsbepalende panden in Nederland en De-
nemerken. Maar de (on)mogelijkheden om het rode-
en groene-erfgoed op een cultuur-historische wijze
in stand te houden heeft ons danig verrast. Binnen
weken werden wij ingezogen in vooropgestelde res-
tauratieplannen van verloren gewaand gebrandschil-
derd glas en heftig geconfronteerd met wettelijke
besluitvorming over de fiscale status van het land-

goed. Anders gezegd, we hebben een steile leercurve
doorgemaakt die ons uiteindelijk heeft gesterkt in
ons besluit om 't Spijker te bewonen, te behouden en
haar door te geven aan een volgende generatie. We
weten ons passanten in een hele lange reeks (illuste-
re) voorgangers.

Beroepshalve heb ik een lange loopbaan in de ge-
zondheidszorg gekend. Voldoende vaardigheid in het
bestuurlijk, politiek en maatschappelijk handwerk
was daarvoor een noodzakelijke vereiste. Daarnaast
hebben de Denen mij de kernwaarden van het 'Nordic
model' bijgebracht: hoe je door middel van transpa-
rantie en vertrouwen een samenleving opbouwt. In
Scandinavië heb ik geleerd om te polderen, in Neder-
land kon ik het woord enkel uitspreken.

De uitnodiging om mij kandidaat te stellen voor het
voorzitterschap van de vereniging heb ik met geno-
gen geaccepteerd. Stel dat u mij hiervoor verkiest,
dan zie ik er naar uit om gezamenlijk de vereniging te
sterken en met u haar doelen te realiseren.

Door Gert Jan Luijendijk in samenwerking met Edward Munnig Schmidt en Jan Willem van Beusekom

EVEN VOORSTELLEN SOPHIE HAVERKAMP

Kennismaking met Bewoond Bewaard

Vanaf het moment dat we in de zomer van '21 de kerk in Heusden binnenstapten wisten we dat het een interessante dag zou worden. Maar vooraf hadden we niet kunnen bedenken hoé leuk het zou zijn om een dag op stap te zijn met vreemden die niet vreemd voelen. Want we hebben allemaal dezelfde 'hobby'; ons monumentale (t)huis. Kortom; mijn eerste keer bij de Algemene Leden Vergadering van Bewoond Bewaard.

Wie ben ik?

Samen met Martijn woon ik, Sophie Haverkamp, sinds vorig jaar in een prachtige oude pastorie uit 1890 in het dorp Rumpt. We hebben bijna een jaar klussen achter de rug, van verduurzaming tot verfraaiing. Ik werk fulltime bij ABN AMRO en ben ook mijn master technologierecht aan de VU aan het afronden. Dus het klussen moest in de spaarzame vrije uurtjes gebeuren. Gelukkig zijn we ontzettend goed geholpen, van de aannemer tot elektriciën en timmerman. Daarnaast ben ik dol op wijn drinken en verzamelen, bbq'en/koken en het bijbehorende opeten, (fiets)reizen maken en natuurlijk ons mooie huis.

Bestuur

Ik moet bekennen dat we bij Bewoon Bewaard terecht zijn gekomen via de opstalverzekering. An sich helemaal niet erg, maar ik wens het onze vereniging toe dat we nog meer bereik creëren. Toen Emilie Linsen mij benaderde voor het bestuur van Bewoond Bewaard, was ik direct enthousiast. Daarom wil ik mij, naast de rol van secretaris, sterk maken voor het aantrekken van nieuwe leden. En aangezien ik zelf veel bezig ben geweest met verbouwing en verduurzaming (met bijbehorende subsidieaanvragen), hoop ik ook in dat gebied een bijdrage te kunnen leveren.

Lustrum/ALV

Helaas kan ik niet aanwezig zijn bij het bijzondere lustrum evenement/ALV in September. Martijn en ik gaan in 2 maanden tijd naar Casablanca, Marokko fietsen. Met de slaapzak en tent achterop gaan we door het prachtige landschap van Frankrijk, Spanje en Marokko fietsen, zo'n 4000km.

De aanloop

Nederland telt niet alleen veel monumenten maar ook veel organisaties die zich inzetten voor het behoud daarvan. Naast lokale stichtingen en verenigingen gericht op één of een paar monumenten bestaan er ook regionale en landelijke organisaties die tientallen of soms zelfs enkele honderden monumenten in eigendom hebben. Ingewikkelde wet- en regelgeving op vele gebieden en de financiering van de hoge instandhoudingskosten leverden elk van die grote organisaties - veelal vergelijkbare - problemen op. Daarover wilden ze in gesprek met elkaar om kennis en ervaring uit te wisselen maar vooral ook met het Rijk om aandacht en steun te krijgen voor hun belangrijke werk. Het Rijk zat er niet op te wachten om met elk van de organisaties individueel in overleg te gaan en drong aan op een centrale gesprekspartner uit het particuliere monumentenveld. Om daarin te voorzien werd in 1972 de Stichting Nationale Contactcommissie Monumentenbescherming opgericht later ingekort tot Nationaal Contact Monumenten, kortweg NCM. Vanaf de oprichting fungeerde NCM in twee richtingen: als spreekbuis van het veld naar de rijksoverheid en als aanspreekpunt voor de rijksoverheid.

Om die functies goed te kunnen vervullen werden behoudsorganisaties uitgenodigd om zich bij NCM te laten registreren als aangesloten organisatie. Nagenoeg alle grote organisaties waaronder de Stichting Monumentenwacht Nederland en de Stichting tot behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen deden dat naast enkele honderden kleine stichtingen en verenigingen. NCM kon ze op die manier snel informeren en/of raadplegen. Nadat nog verdere bezuinigingen op de monumenten-zorg waren aangekondigd organiseerde NCM de actie Noodklok. Daarbij werden door het hele land klokken geluid om aandacht te vragen voor de verslechterende staat van de monumenten. Toenmalig minister D'Ancona zegde in 1993 een grootscheeps onderzoek toe en op basis van de uitkomsten daarvan een Strategisch Plan.

NCM werd gevraagd om mee te denken over de opzet van dat beleidsplan en om te reageren op de concept versie. Om dat goed te kunnen doen raadpleegde het

NCM-bureau de achterban waarbij met name een beroep werd gedaan op de grotere aangesloten organisaties met eigen professionals in dienst. De zogenoemde Werkgroep Experts Strategisch Plan kwam regelmatig voor overleg en afstemming bijeen. Die Werkgroep bestond uit vertegenwoordigers van organisaties op het gebied van kerken, kastelen, molens, buitenplaatsen, e.a. De woonhuizen, verreweg de grootste categorie met ruim 30.000 van de in totaal circa 45.000 rijksmonumenten, werden formeel niet vertegenwoordigd. De vraag hoe daarin verandering zou kunnen worden gebracht kwam in het NCM-bestuur aan de orde en werd uitvoeriger besproken met de organisaties die zelf een flink aantal woonhuismonumenten in eigendom hadden. Vanuit aangesloten organisaties werd een initiatiefgroepje samengesteld teneinde gedachten te vormen en op basis daarvan te komen tot de oprichting van een woonhuis-behoudsorganisatie.

De uitwerking

De auteur van dit artikel kon de samenstelling van die initiatiefgroep niet zo gauw terugvinden. Wel staat vast dat daarin actief waren:

- * Edward Munnig Schmidt vanuit de Stichting tot behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen
- * Jan Willem van Beusekom vanuit het Nationaal Contact Monumenten
- * Gert Jan Luijendijk vanuit de Stichting Federatie Monumentenwacht Nederland.

Elk lid van de initiatiefgroep bracht kennis en ervaring in uit opleiding, werk en/of nevenactiviteiten. Al snel werden we het met elkaar eens over het uitzetten van een enquête onder particuliere eigenaren-bewoners van woonhuismonumenten. Alvorens energie en geld te gaan stoppen in de oprichting van een nieuwe organisatie zouden namelijk behoefte, zin en draagvlak inzichtelijk moeten worden. Er kwamen 243 geheel ingevulde enquêteformulieren binnen terwijl daarnaast enkele tientallen eigenaren telefonisch werden benaderd. Bijna unaniem was men van mening dat een belangenorganisatie van eigenaren-bewoners van rijksmonumenten zinvol was en de meesten hadden aangegeven dat

men die ook daadwerkelijk zou steunen. Dat gaf de initiatiefgroep voldoende basis om volgende stappen te gaan zetten.

Al snel waren we het eens over de juridische vorm: een vereniging. De formulering van de doelstelling en de middelen om het doel te bereiken vergden de nodige afstemming. We werden het eens over het in algemene termen verwoorde doel: het behoud van rijksmonumenten op cultuurhistorisch verantwoorde wijze. Middelen om dat doel te bereiken zouden naast het behartigen van de belangen van eigenaren-bewoners moeten zijn het fungeren als vraagbaak en wegwijzer naar instanties met specifieke deskundigheid, met name op juridisch, financieel, bouwtechnisch en cultuurhistorisch gebied. Over de voorwaarde verbonden aan het lidmaatschap vond enige discussie plaats, waarbij de praktijkervaringen van enkele leden van de initiatiefgroep zwaar telden. Gelet op het uitgangspunt belangenbehartiging zouden alleen eigenaren-bewoners lid moeten kunnen worden.

En zo werd alles, ingepast in een compleet uitgewerkt concept-statuuut, aan een notaris voorgelegd door het voorlopig bestuur waarvan het eerder genoemde drietal de functies van respectievelijk voorzitter, secretaris en penningmeester zouden gaan vervullen. De achterban van de leden van de initiatiefgroep bleken bereid te zijn het benodigde startkapitaal te doneren.

De oprichting

Van de kant van de notaris kwamen een enkele vraag en een paar suggesties met betrekking tot het door ons opgestelde concept-statuuut. Een en ander werd snel verwerkt en dus kon er een afspraak worden gemaakt om de akte te laten passeren. En zo geschiedde: op 6 mei 1997 werd de Vereniging van eigenaren-bewoners van rijksmonumenten 'Bewoond bewaard' officieel een feit. Leuk om nog te vermelden is dat de naam 'Bewoond Bewaard' werd aangedragen door Sally, de echtgenote van voorzitter Edward.

Mits de nieuwe vereniging geen al te groot beslag op de uren van de directeur (= GJL) zou leggen was het be-

Toost op de oprichting

stuur van de Monumentenwacht Nederland bereid om 'Bewoond Bewaard' onderdak te verlenen. Het regelen van een aantal praktische en administratieve zaken als een postbus en bankrekening openen, briefpapier maken en een adressenbestand aanleggen waren de eerste taken voor het kersverse bestuur. Begin juni werd het eerste rondschrijven opgesteld met daarin naast de melding van de formele oprichting de oproep om lid te worden en het verzoek om de informatie vooral ook door te spelen aan vrienden en kennissen.

De activiteiten

Behoudsorganisaties met meerdere monumenten in eigendom krijgen regelmatig te maken met groot onderhoud of restauratie van een monument en bouwen op die manier kennis en ervaring op van de vele regels, de benodigde vergunning(en) en het uitvoeringsproces. Verreweg de meeste particuliere eigenaren van woonhuismonumenten hebben alleen te maken met klein onderhoud en bezitten dan ook zelden de voor een grotere klus laat staan een restauratie benodigde ervaring. Voor haar leden wilde 'Bewoond Bewaard' daarom in de eerste plaats een vraagbaak en wegwijzer zijn. Die boodschap werd in het eerste rondschrijven al opgenomen en herhaald in de uitnodiging voor de eerste algemene ledenvergadering. Die uitnodiging werd niet alleen aan de 80 op dat moment reeds geregistreerde leden gestuurd maar ook ter kennisgeving en aanmoediging aan de 160 andere eigenaren die de enquête hadden ingevuld. Vooraf werden vragen van uiteenlopende aard ingeleverd. Beleidsvragen als: Bestaat het voornemen om de vereniging te verbreden met gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden? Hoe is de mandatering geregeld voor wat betreft de belangenbehartiging?

Algemene vragen als: Kan er inzicht gegeven worden in de ingewikkelde wet- en regelgeving?

Financiële vragen als: Maak me graag wegwijs in subsidie. Hoe zit het nu precies met de fiscus? Is er een speciale monumentenverzekering?

En natuurlijk ook technische vragen als: Hoe moet ik? Waar vind ik?

Op 8 november 1997 kwamen 45 leden naar de eerste

ledenvergadering in Amersfoort. Na een korte introductie van de leden van het bestuur en hun adviseurs op technisch en financieel gebied werden tijdens de vergadering die en andere vragen beantwoord. Na afloop van het huishoudelijke deel werd in twee inleidingen dieper ingegaan op restauratie en onderhoud van monumenten. In de middag volgde een rondwandeling door Amersfoort waarbij hier en daar op instandhoudingsaspecten werd gewezen en onderling ervaringen werden uitgewisseld. Een aangename en heel nuttige dag die zeker een vervolg moest krijgen, want zo zou 'Bewoond Bewaard' het platform en de ontmoetingsplek worden die hij van meet af wilde zijn.

Om alle leden periodiek te informeren over algemene monumentenzaken en ervaringen te delen werd gewerkt aan een nieuwsbrief. Het eerste nummer werd opgehouden om daarin ook het verslag van de eerste ledenvergadering plus de antwoorden op de vragen op te kunnen nemen.

Begin 1998 stuurden we de leden de wens voor "Een goed, behoudend jaar". In het begeleidende briefje schreven we: "Toen we op grond van de respons op de eind 1996 gehouden enquête besloten het initiatief om te komen tot een vereniging van eigenaren-bewoners van rijksmonumenten door te zetten hadden we niet kunnen vermoeden dat er zoveel vragen leefden. Zoveel en soms zo omvattend dat we ze helaas niet altijd meteen hebben kunnen beantwoorden. Hopelijk lukt dat in 1998 beter. Zoals op de ledenvergadering overduidelijk bleek kunt u veel leren van de ervaringen van anderen. Indien u goede dan wel slechte ervaringen heeft, deel ze met uw medeleden bijvoorbeeld door er een berichtje voor de nieuwsbrief van te (laten) maken." Eind mei 1998 werd de tweede nieuwsbrief aan de leden verstuurd. Dankzij de medewerking van een van de leden kon dit nummer in kleur gedrukt worden. Het zag er meteen een stuk professioneler en uitnodigender uit. Vanwege het succes van de eerste ledendag in Amersfoort werden data voor drie volgende bijeenkomsten aangekondigd waarvan de laatste gekoppeld werd aan de algemene ledenvergadering. De toon was gezet en in latere jaren zouden nog veel bijeenkomsten volgen door het hele land heen waarbij leden ter plaatse vaak voor een rondleiding zorgden.

Op de agenda voor de ledenvergadering van november 1999 stond het punt bestuurssamenstelling. In de toelichting was aangegeven dat twee leden van het eerste uur, Jan Willem en Gert Jan, het bestuur zouden verlaten. Niet alleen eisten hun drukke banen hun onverdeelde aandacht op, maar ook was het tijd om plaats te maken voor leden die anders dan zij wel voldeden aan de formele eis eigenaar-bewoner van een rijksmonument.

Desgevraagd waren beiden bereid nog een tijdje op de achtergrond als adviseur te blijven functioneren. Omdat er voor zijn functie niet direct een opvolger kon worden gevonden bleef Gert Jan nog een half jaar de penningen beheren.

De trekkers

Niet zonder reden vormden Edward Munnig Schmidt als voorzitter, Jan Willem van Beusekom als secretaris en Gert Jan Luijendijk als penningmeester vanuit de initiatiefgroep het eerste dagelijks bestuur van 'Bewoond Bewaard'. De twee laatsten overigens slechts voor de periode die nodig zou zijn om de nieuwe vereniging op de rails te zetten. Geen van hen was namelijk eigenaar-bewoner van een monument en kon daarom formeel geen BB-lid worden/zijn.

Edward had al ervaring opgedaan met de restauratie van een groot rijksmonument voordat hij eigenaar-bewoner van een middelgrote buitenplaats werd. Daar had (en heeft) hij het hele jaar door te maken met alle aspecten die verbonden zijn aan de organisatie en uitvoering van de vele en uiteenlopende onderhoudswerkzaamheden. Daarnaast was hij al jaren secretaris van de Vereniging Hendrick de Keyser en bestuurslid van de Stichting tot behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen als afgevaardigde waarvan hij lid was van het algemeen bestuur van NCM. Tot zijn netwerk behoorden vele particuliere eigenaren-bewoners.

Jan Willem was als hoofd monumentenbeleid werkzaam bij NCM. Samen met zijn directeur Emil van Brederode voerde hij regelmatig overleg over monumentenzaken met de rijksoverheid, het InterProvinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Als spreekbuis van het particulier initiatief namen zij knelpunten, suggesties en wensen vanuit het monumentenveld mee naar dergelijke overleggen en berichtten de achterban over hun bevindingen.

Gert Jan Luijendijk was indertijd directeur van de Federatie Monumentenwacht Nederland, de koepel van de elf provinciale stichtingen Monumentenwacht. Door hun periodieke inspecties van een kleine 10.000 monumenten, waarvan ongeveer de helft in particulier eigendom, zagen en hoorden de monumentenwachters veel van de dagelijkse praktijk. Gert Jan organiseerde periodiek bijeenkomsten met alle monumentenwachters waarop kennis en ervaringen werden gedeeld. Ter gelegenheid van het naderende zilveren jubileum van de Monumentenwacht werd 1998 uitgeroepen tot Jaar van het Onderhoud. Gert Jan was nauw betrokken bij alle activiteiten in dat jaar waaronder de uitgave van de praktische gids "Monumenten onderhouden" die zijn weg vond naar ruim 20.000 eigenaren van monumenten.

Edward, Jan Willem en Gert Jan tekenen de akte

INITIATIEFGROEP VERENIGING VAN EIGENAREN VAN RIJKSMONUMENTEN

Verslag van de tweede bijeenkomst gehouden op 22 mei 1996 op het kantoor van de Stichting Federatie Monumentenwacht Nederland te Amersfoort

Aanwezig (in alfabetische volgorde):

Dhr. drs. E. Munnig Schmidt, voorzitter

Lid van het NCM-bestuur namens de Vereniging Hendrick de Keyser en de Stichting tot Behoud van Particulier Historische Buitenplaatsen

Dhr. J.W. van Beusekom, secretaris

Hoofd monumentenbeleid van de Stichting Nationaal Contact Monumenten

Dhr. ir. G.J. Luijendijk, gastheer en tweede secretaris

Directeur van de Stichting Federatie Monumentenwacht Nederland

Dhr. P.C. Rebel

Directeur van de Vereniging Huis en Eigendom

Dhr. A. van Riel

Voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Particulier Moleneigenaren

Dhr. drs. M.C. Scheers

Stichting Het Woonhuismonument

Dhr. mr. K.W. Sluiterman van Loo

Directeur van de Stichting tot Behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen

Dhr. J. van Zelst

Sector Monumenten van de gemeente Utrecht

Afwezig met kennisgeving:

Mw. drs. S. Bottinga

Rijksdienst voor de Monumentenzorg

Dhr. P.J. Baars

Stafmedewerker PR en beleidsontwikkeling bij het Nationaal Restauratiefonds

Dhr. drs. J.A.W.M. Biemans

Stafmedewerker van de Bond van Nederlandse Architecten

Dhr. ing. G.J.D. Eggink

Directeur van de NV Bergkwartier, Maatschappij tot Stadsherstel

Dhr. K. Posthuma

Voorzitter van de Vereniging van Klassicistische Woonhuizen in Friesland

INTERVIEW MET JAN VAN ZELST

Begin 1996 kwam de gedachte op of het niet goed en verstandig zou zijn om te komen tot een (werktitel) Vereniging van Eigenaren van Rijksmonumenten. Het initiatief kwam volgens mij van het NCM, Edward Munnig Schmidt.

Ik werkte toen bij de afdeling Monumenten van de gemeente Utrecht en was secretaris van wat nu heet de Federatie Grote Monumentengemeenten.

Uitgenodigd waren circa 15 organisaties, variërend van Monumentenwacht Nederland, Nationaal Restauratiefonds, Rijksdienst voor de Monumentenzorg (organisaties die zich bezig hielden met (rijks)monumenten) tot de Stichting tot Behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen, Vereniging van Particuliere Moleneigenaren en de Stichting Het Woonhuismonument (organisaties gericht op de eigenaar).

We waren er al snel uit dat er veel organisaties waren voor de belangenbehartiging van industrieel, religieus, agrarisch en ander erfgoed, maar niet voor de grootste categorie: het woonhuis en daarbinnen de particuliere eigenaar.

In Nederland zijn zo'n 28.500 rijksmonumentale woonhuizen en ook vele tienduizenden gemeentelijk monument zijnde woonhuizen.

In enkele bijeenkomsten, meestal in Amersfoort bij de Monumentenwacht Nederland, werden de contouren van deze nieuwe loot aan de monumentenboom beschreven en vastgesteld.

Ruim een jaar later, op 6 mei 1997, werd de Vereniging van Eigenaren-Bewoners van Monumenten opgericht in Amsterdam onder de statutaire zinspreuk Bewoond Bewaard!

Edward werd voorzitter en Gert Jan Luijendijk secretaris. En ook de eigenaar-bewoner van een provinciaal of gemeentelijk monument kon lid van de Vereniging worden, dus de werktitel dekte de lading niet meer.

En ik ben natuurlijk Bewoond Bewaard blijven volgen. In 2005 kwam ik bij Hylkema Consultants (nu Erfgoed) te werken.

Ook daar zijn we lid/begunstiger van Bewoond Bewaard geworden en tot op de dag van vandaag gebleven.

Bewoond Bewaard vervult al 25 jaar een belangrijke rol naar haar leden bij het geven van adviezen, het op de hoogte houden van actuele kwesties, belangenbehartiging richting de verschillende overheden en het houden van goede bijeenkomsten en prettige excursies.

Een particuliere eigenaar van een monument krijgt met allerlei zaken te melden: afschaffing van de fiscale aftrek, de komst van de Woonhuissubsidieregeling, gebreken aan het monument etc.

En dan is het goed om vast te stellen dat deze particuliere eigenaar nu al 25 jaar de mogelijkheid heeft om lid te worden en daarna zijn vragen te kunnen stellen aan een deskundige vereniging met zeer betrokken leden.

Ik feliciteer Bewoond Bewaard van harte met dit 25-jarig bestaan, wens Vereniging en haar individuele leden een goede toekomst toe en hoop dat nog meer particuliere eigenaren de weg weten te vinden naar de vereniging.

De aanwezigheid van Bewoond Bewaard is belangrijk voor de monumentenzorg!!

INTERVIEW MET MIJNARD SCHEERS

Bijdrage Mijnard Scheers

Onze voorzitter vroeg mij iets op papier te zetten over wat mij bewoog in 1996 om mede-initiatiefnemer te zijn van onze Vereniging.

Ja, dat was ik inderdaad. Wat mij bewoog? Waarom was ik voorstander van een belangenvereniging voor monumenteneigenaren?

Aanleiding om het spoor terug te volgen. Waarom woonde ik eigenlijk in een monument?

Het is bij mij begonnen met een interesse in de vormgeving van mijn omgeving en een neiging na te denken hoe die kon worden verbeterd. Ik herinner me, dat ik - toen nog een kind op de lagere school - mijn vader (een handige knutselaar) vroeg om een kast op mijn kamer te vermaken zodat die er wat strakker uit zou zien.

Later tijdens mijn studietijd ontwierp ik meubelstukken, zoals wandmeubelen, tafels e.d., voor mijn kamer, die ik zelf met behulp van mijn handige vader in elkaar timmerde. Ook in de beginjaren van mijn huwelijk in mijn eerst gekochte huis ging dat zo.

In de vakantie maakte ik reizen om gebouwen te bezoeken van architecten die mij erg aanspraken, zoals Le Corbusier, Wright, Mies van der Rohe en dichterbij huis Rietveld, Oud etc. Dat alles betrof eigentijdse of in elk geval recente architectuur.

Echter, ik herinner mij ook weer, dat ik op een gegeven moment - ik zal zo ongeveer 30 jaar geweest zijn - enkele antieke meubelstukken heb gekocht voor mijn woonkamer. Ook begon ik historische stadskernen te bezoeken.

Kortom, de vierde dimensie had zijn intrede gedaan in mijn bewustzijn. De factor tijd. De geschiedenis. En wat daarvan nog tastbaar aanwezig was. Ik realiseerde me

dat de architectuur niet pas begonnen was in de recente tijd, maar dat er meer was, veel meer.

Toen ik in 1972, in verband met het aanvaarden van een nieuwe functie moest verhuizen van Het Gooi naar Groningen, besloot ik, gezien mijn groeiende interesse in oude architectuur, een advertentie te plaatsen in een Groningse Courant, waarin gevraagd werd naar een groot (de gezinsgrootte) en oud (mijn groeiende interesse) huis, niet meer dan een half uur van de stad Groningen, waar mijn toekomstig werk zou beginnen. De volgende dag meldde zich een Groningse makelaar, die mij de Wedeme (Pastorie) van Warffum aanbood. Dit bleek een zeer groot en zeer oud (middeleeuws) gebouw te zijn.

Ik kocht het. Het heeft mijn leven sterk beïnvloed.

Ik begon aan een archeologische restauratie, die enkele tientallen jaren zou duren. Mijn gezin en ik beleefden die "uitpelling" en restauratie van dit middeleeuwse gebouw niet als een last, maar als een groot avontuur, waarbij het heel lang de vraag was na elke historische vondst, wat er nog meer in ons meer dan 700 jaar oude gebouw was verborgen.

Ik leerde dat bij de beleving van een monument de hand van de ambachtsman en de door hem toegepaste materialen bepalende factoren zijn.

De om-en-om gelegde handgeschaafde vloerdelen met de tapse vorm van de "vallende boom", de gedisselde balken, de pen-en-gat verbindingen met toognagels, het oude glas met "warrels", de vrijnslag van de steenhouwer, de uitgesmede gehengen en muurankers, de koudgelegde plavuizen, het kwastgestreken pleisterwerk, de hout- en marmerimitaties, oorspronkelijke kleuren etc, etc.

Meer en meer begon ik te beseffen hoe kwetsbaar deze dingen zijn. Hoe makkelijk verdwijnen ze niet door onkunde of gebrek aan interesse. Zelfs bij restauraties gebeurt dat soms. En wat weg is komt nooit meer terug.

In 1977 was ik medeoprichter van de Stichting Het Woonhuismonument. In mijn functie als voorzitter kwam ik regelmatig in contact (we waren ook lid van "Het Behouden Huys") met personen die een rol speelden in de landelijke monumentenzorg. Toen Edward Munnig Smidt mij zijn idee vertelde over de oprichting van Bewoond Bewaard, heb ik hem en de andere initiatiefnemers graag gesteund.

Ik begreep hoe belangrijk het was een vereniging te hebben van eigenaren van gebouwd erfgoed voor kennisuitwisseling over monumenten en hun bijzondere kenmerken en ook als belangenbehartiger van de monumenteneigenaren, die zo bepalend zijn voor het behoud van ons gebouwde erfgoed. Een krachtige vereniging van eigenaren van monumenten zou bovendien de rol die het erfgoed speelt bij overheidsbeleid kunnen versterken.

Dat bewoog mij dus om in 1996 mede-initiatiefnemer te zijn van onze vereniging.

Middeleeuwse pastorie in Warffum.

BEWOOND BEWAARD WEET RAAD

(t/m 27.05.22)

Ik ben op zoek naar een isolatie voor mijn Rijksmonument.

Voorzet ramen zijn geen optie dus misschien met deze bedrijf en glass
Hebben jullie kennis van deze optie?
Kan er subsidie aangevraagd worden voor deze behandeling?

Vacuümglas is minimaal 6,7mm. dik, dus bijna 2x zo dit als het oorspronkelijke enkel glas (4 of 5 mm.).

Dit moet wel passen in de bestaande sponning en ook nog genoeg ruimte overlaten voor een goede afichting met 'stopverf'.

De kosten zijn waarschijnlijk stevig, dus is het de vraag of je echt euro's gaat sparen, of dat je meer gaat voor comfort verbetering. (geen koude raamvlakken)

Laat je goed informeren door een erkende glazenier. Isoleren valt niet onder de monumentensubsidies, maar (waarschijnlijk) wel onder de algemene subsidieregelingen voor woonhuizen; zie daarvoor: <https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/isde/woningeigenaren/voorwaarden-woningeigenaren/isolatiemaatregelen#>

Wel moet je hier een minimum aantal m2 glas vervangen en vaak meerdere maatregelen tegelijk nemen. Bel het RVO als je daarover vragen hebt; ze zijn zeer bereidwillig tot het geven van uitleg.

De subsidie aanvragen bij RCE staan weer te gebeuren. Vorige jaren liep ik tegen het volgende aan.

Ik woon in een appartementencomplex met monumentstatus. Het complex is een VvE.

De jaarrekening, inclusief onderhoudskosten en verdeling van die kosten over de leden duurt altijd lang en passeert ruim de deadline (eind april) voor indiening van de subsidie aanvraag.

Een landelijk probleem denk ik, want beheerders en besturen zijn druk in de weer met van alles en nog wat.

Mijn vraag is of de deadline voor subsidie aanvraag niet verschoven kan worden naar het einde van het jaar, volgend op het jaar waarin besteed is en waarvoor de aanvraag wordt ingediend. Kunt u dit bespreken met de RCE? Of is dit bij voorbaat zinloos.

ik vrees dat een dergelijk verzoek zoals u het zelf kenschetst "bij voorbaat zinloos" is.

De RCE stelt deze termijn om eenieder zo snel mogelijk de subsidie te kunnen verstrekken en wachten tot bijvoorbeeld eind van het jaar leidt er toe dat iedereen dan een jaar extra op hun geld moet wachten. Het enige is niet te wachten op de jaarrekening, maar uw bestuur alvast om de facturen te vragen, zodat u kunt aanvragen.

Reeds jaren wonen we in een monument dat 28 jaar geleden is gesplitst. Veel zaken zijn in de koopovereenkomst en kadaster vastgelegd (recht van overpad, etc), maar 2 zaken niet. Mijn schoorsteen van de openhaard staat feitelijk op de grond van de burens en fysiek in hun pand. Evenzo loopt een afvoer van de badkamer/toilet via hun huis naar het (gemeenschappelijk) riool. Tot op heden is het nooit een probleem geweest, maar wat als een van beiden gaat verhuizen? Moet de situatie worden vastgelegd (via de notaris?) of is er sprake van verjaring? Graag uw advies.

In onze optiek is het beter op dit moment (ervan uitgaande dat uw burens dit ook graag goed willen regelen) een en ander ten minste in een gezamenlijk op te stellen overeenkomst vastleggen; die zou u (voor het officiële tintje) notarieel kunnen laten bekrachtigen.

We willen graag zonnepanelen op ons dak om ons rijksmonument te verduurzamen (en geld te besparen) maar er staan punten in de aanvraag vergunning die het allemaal gecompliceerder maken én duurder. (Zoals berekening dakconstructie) Hoe lossen andere monumentbewoners dit op?

inderdaad vragen gemeenten je soms het hemd van het lijf, maar ze zijn daar toe als bevoegd gezag wel gemachtigd. Bij deze vraag zal het vrees ik noodzakelijk zijn een constructeur middels een simpele berekening te laten aantonen dat het dak / de dakconstructie het extra gewicht van de panelen kan dragen.

Is er binnen de vereniging ook een (digitaal) voorbeeld beschikbaar van een ingevuld aanvraagformulier woonhuissubsidieregeling?

Door omstandigheden hebben wij destijds niet kunnen meedoen met de workshops rond dit thema. Tevens was eerder een aanvraag i woonhuissubsidie nog niet aan de orde.

Er bestaat alleen een digitale versie van het aanvraagformulier.

U wordt na inloggen door de vragen heen geleid.

Wat heeft u nodig:

- Uw DigiD gegevens: u logt in met DigiD.
 - Het rijksmonumentnummer
 - Gespecificeerde facturen
 - Eventueel een machtigingsformulier en het burgerservicenummer van de eigenaar (als een ander voor u invult)
 - Inspectierapport bij aanvragen boven de €70.000
- Zie verder: <https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/subsidie-woonhuismonumenten>

We zijn het plaatsen van dubbel glas aan het overwegen.

We hebben van een glasbedrijf begrepen dat we voor de grote ramen HR++ glas zouden kunnen plaatsen. Aan de buitenkant van het glas moet dan een dubbele opdeklat geplaatst worden. Voor de bovenramen beneden, met allemaal kleine raampjes, verdeeld door roedes, is het advies om een voorzetraam aan de buitenkant ervoor te plaatsen. De vraag is of dit toegestaan is vanwege de rijksmonumentale status van ons huis.

Stelregel is dat indien u de buitenzijde van het monument wijzigt, dit vergunning plichtig is.

Ik denk dat de gemeente (bevoegd gezag – vergunning verlener) niet enthousiast zal worden over het aan de buitenzijde plaatsen van dubbel glas.

Dat wordt meestal niet vergund.

Optie is het dubbel glas aan de binnenzijde te plaatsen in aparte ramen.

Hierdoor blijft de buitenzijde van uw monument ongewijzigd.

Een dergelijke ingreep wordt door eigenaren meestal gedaan, zonder vergunning aan te vragen.

Als bijlagen een voorbeeld van een project dat ikzelf heb gedaan, waar de isolatie op deze manier is gerealiseerd.

Wel is het van belang op niet zichtbare wijze aan de onder- en bovenzijde in het bestaande raam / kozijn elk twee gaatjes (rond 5-7mm. te maken, zodat de ruimte tussen het oude en nieuwe raam zwak wordt geventileerd en er geen vocht kan ophopen.

(vervolg op voorgaande vraag)
Hartelijk dank voor uw informatie met de foto's.

Graag wil ik u nog een paar vragen stellen.

- ik begrijp dat de voorzetramen bestaan uit dubbel glas, is dat juist?
- kunt u aangeven hoeveel % u bespaart met een dergelijke constructie?
- zijn er bepaalde bedrijven die een dergelijke opdracht specifiek beter kunnen uitvoeren?

In deze ramen is HR++ glas geplaatst. De besparing met HR++ glas is per m2 glas zo'n 24 m3 gas; in vergelijking met enkel glas is dat een besparing van minimaal € 12 per m2. Daar komt nog bij een optimale kierdichting, die natuurlijk ook nog bespaart.

In onze woning (boerderijtje uit 1859) hebben we de voorzetramen vervangen door achterzetramen.

De voorzetramen waren erg dun, hadden geen geslepen rand (gevaarlijk) en sloten niet goed af.

Dubbel glas in de ramen plaatsen was met de dunne roeden geen optie. Want of veel te duur en niet werkend, of te dik (en dan aanpassing roede nodig, wat niet is toegestaan).

De achterzetramen (dus aan de binnenkant) zijn veilig (gehard glas), sluiten middels een drukband perfect af en zijn vrijwel onzichtbaar.

We merken een aanzienlijke reductie van tocht en kou op, tevens is het geluid van buiten (voor zover aanwezig) veel minder.

Bijkomend voordeel: de oude voorzetramen konden niet open, de achterzetramen kunnen wel open. Hierdoor is ventilatie mogelijk en op erg warme dagen kunnen we s ochtends de warmte uit huis laten vliegen.

Een paar jaar geleden hebben we tijdens een grote verbouwing op de eerste verdieping voorzetwanden met isolatie laten plaatsen.

Dit ziet er mooi uit en voegt veel toe.

Verder de gebruikelijke zaken als nieuwe ketel etc.

Waar we nog mee zitten is ons rieten dak. Dit is een "ouderwets" rieten dak en geen schroefdak waar het riet is aangebracht op geïsoleerde platen.

Dit overwegen we te laten doen wanneer vervanging nodig is, echter zal dit mogelijk het nodige kunnen betekenen voor de constructie als wel de tekening of

aangezicht van het dak.

Een schroefdak zou nu nog niet worden toegestaan door de monumentencommissie denken wij.

Is hier meer bekend over?

Een (geïsoleerd) schroefdak is tegenwoordig heel normaal en bij de RCE / monumentencommissies wordt daarover nagenoeg nooit moeilijk gedaan.

Lastig kan het zijn als detailleringen (bijvoorbeeld aansluitingen op dakkapellen / muurwerk ede. wezenlijk gaat wijzigen.

Maar dat is vooraf goed documenteren en bespreken met de commissie.

Bijkomend voordeel is dat een schroefdak beter bestand is tegen brand (van binnenuit (er vallen bij brand geen gaten); dit honoreert de opstalverzekeraar vaak met een premie "als ware het een pannendak".

We gaan een gevel restaureren welke boven de pannen uitgaat en de aansluiting met het dak repareren aangezien er een lekkage is. De dakdekker en een bouwkundig adviseur raden een zinken kap aan op de muur. Aangezien het een rijksmonument betreft en we alleen de noordzijde willen restaureren (in later stadium ook een zinken kap aan de zuidzijde willen plaatsen) is het onze vraag of we toestemming hiervoor moeten hebben.

Als u schrijft over 'zinken kap', bedoelt u naar ik aanneem een zinken dekkap, die de bovenzijde van het metselwerk afdekt.

Een op zich prima aanpak, die inwateren zal tegen gaan.

Formeel is een dergelijke wijziging vergunningplichtig.

U kunt hierin op twee manieren handelen:

1. de kap laten aanbrengen en afwachten of het de gemeente überhaupt opvalt
2. afstemmen met de afdeling vergunningen en ongetwijfeld te horen krijgen, dat u een vergunning nodig hebt; daarmee samenhangend leges en tijdverlies

Vanzelfsprekend is het aan u daarin een beslissing te nemen; het is niet aan onze vereniging u te stimuleren om buiten het vergunningstraject om te handelen.

Ik heb bemerkt dat de isolatiesubsidie-regeling van de overheid, alleen van toepassing is wanneer er meer dan twee projecten van isolatie zijn bij de subsidie-aanvrager.

Dit lijkt mij in deze tijd van grote aandacht voor isolatie/energiebesparing een ongewenste hoge drempel. Het komt mij voor dat er meer verenigingen/organisaties zijn die hier voor hun leden tegenaan lopen.

Wellicht is er al eens aandacht voor dit onderwerp geweest en heb ik dat gemist.

Het gaat bij het RVO niet om twee projecten, maar twee maatregelen uit een lijst van meerdere te nemen maatregelen. (zie: <https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/isode/woningeigenaren/voorwaarden-woningeigenaren/isolatiemaatregelen#>) En binnen die maatregelen gelden er drempels qua omvang. Nb. de overheid gaat dit wijzigen, zodat één maatregel al tot subsidie kan leiden.

als eigenaar/bewoner van een Rijksmonument overweeg ik om zonnepanelen op mijn (rood pannen) dak te plaatsen, aan de achterkant (dus niet straatkant) van het huis. Is er recente ervaring met dergelijke situaties en zo ja, wat is uw advies hoe dit aan te vragen?

wij adviseren u contact op te nemen met de gemeente of er binnen uw gemeente misschien specifiek beleid is ten aanzien van PV-panelen.

De RCE heeft hierover geadviseerd: <https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/duurzaamheid/maatregelen-om-te-verduurzamen/installaties/electriciteit-opwekken>

Op rode pannen misstaan vaak niet de rode PV-panelen; bijvoorbeeld - Bisol Spectrum Rustic Red, afmeting 1649 x 991 x 35 mm (<https://www.zonnepanelen.net/merken/bisol/>)

Ik heb al eens een uitvoerig plan laten maken voor de verduurzaming van mijn huis maar de kosten (rond de 2 ton) en vooral de duur en de omvang en duur van de werkzaamheden zijn een belemmering. Nu lijkt een hoge temperatuur warmtepomp misschien niet de meest energie efficiënte maar wel bruikbare oplossing die het mogelijk maakt het huis zoveel mogelijk in stand te houden en toch de kosten beheersbaar te houden. Ik heb hierbij twee vragen:

- Is er goede documentatie beschikbaar over de hoge temperatuur warmtepomp en de bruikbaarheid ervan bij een monument?
- Sleutel bij zo'n warmtepomp zijn de zonnepanelen. Ons huis is technisch heel geschikt voor een grote

opbrengst. Hoe staat men inmiddels in de praktijk tegen het gebruik van (rode) zonnepanelen op een monumentendak?

Een hoog temperatuur warmtepomp (HTW) is zeker een optie bij minder goed geïsoleerde panden, zoals monumenten in de regel zijn.

U zou eens kunnen kijken op <https://www.klimaatexpert.com/blog/renoveren-hoog-temperatuur-warmtepomp>.

Daar staan de voor- en nadelen vermeld.

Anders dan door wordt gesteld, is het natuurlijk aan te raden om het verlies door gevels, vloer en dak te beperken, dus wel degelijk waar het redelijk mogelijk is te isoleren.

Voorbeeld van een HTW is <https://www.daikin.nl/nl/product-group/air-to-water-heat-pump-high-temperature/daikin-altherma-r-ht.html> (maar er zijn meer merken)

In meerdere gemeenten is de toepassing van rode PV-panelen op rode pannen verlicht / gewenst. Het rendement van deze panelen is wat lager dan de zwarte of blauwe.

In deze kunt u het beste met de gemeente (monumentenambtenaar) afstemmen wat het lokaal beleid is.

(doorgestuurd bericht van een lid naar aanleiding van zijn vraag aan een bedrijf voor plaatsen PV op zinken roevendak)

Voor de zonnepanelen hebben wij helaas geen montage materiaal.

Hiervoor zal u een bedrijf moeten zoeken die gespecialiseerd is in zinken daken.

Wij kennen geen bedrijf die dit zou kunnen.

Voor PV op zinken daken zie: <https://www.rheinzink.nl/producten/daksystemen/solarsysteem-rheinzink-pv/>

Dat is waarschijnlijk niet 1 op 1 in jullie situatie toepasbaar, maar er zijn mogelijkheden.

Hiervoor moet je meer te rade gaan bij een goed dakdekkersbedrijf (die zinken daken maakt); die hebben misschien connecties met PV-leveranciers.

FELICITATIES

Onderstaande relaties feliciteren de Vereniging Bewoond Bewaard met haar 25-jarig jubileum. Wij onderstrepen met onze financiële bijdrage voor de vereniging het grote belang van de instandhouding van monumenten door particuliere eigenaren/bewoners. Onderkend wordt dat de vereniging en haar leden representant zijn van wel enkele tienduizenden particuliere eigenaren/bewoners van monumenten in ons land. Nu recent naast het monument ook de omgeving van het monument betekenis heeft gekregen en opnieuw is gedefinieerd, neemt de verantwoordelijkheid, die particuliere eigenaren/bewoners hebben, aanzienlijk in belang toe. De leden wensen we hiermee succes en de vereniging vooral verdere groei toe.

RELATIES:

- Bouwbedrijf Jurriëns Noord, Osloweg 125, 9723 BK Groningen, T : 050 – 5925500, D.Offringa@jurriensnoord.nl Douwe Offringa
- Bouw-en Restauratiebedrijf Van de Burgt & Strooij, Amsterdamseweg 155, 3812 RR Amersfoort, info@vandeburgtstrooij.nl Flip van de Burgt
- Burgy Bouwbedrijf, Amphoraweg 1, 2332 ED Leiden, T : 071 – 5322405, info@burgy.nl Laura Hoek
- Claeren financieel dienstverlener, Parklaan 21E, 5211 JJ 's Hertogenbosch, T : 073 – 3033039, gkuijt@claeren.nl, Gerhard Kuijt
- De Steunbeer restauratiearchitecten, Havenpark 13 – 15, 4301 JG Zierikzee steunbeer@monumentenweb.nl M : 06 – 12877621, Pieter van Traa
- Donatus Verzekeringen, Hoff van Hollantlaan 8, 5240 AM Rosmalen, T : 073 – 5221700, info@donatus.nl Alphons van der Voorn
- Erfgoed & Ambacht, Kleine Haag 2, 3811 HE Amersfoort, Issabella van Baaren, M : 06 – 40702234, info@erfgoedenambacht.nl
- Issabella Interiors, Kleine Haag 2, 3811 HE Amersfoort, M : 06 – 40702234, info@issabella-interiors.com Issabella van Baaren
- Klement Rentmeesters, vestigingen te Gulpen en Valkenswaard, Rijksweg 4, 6271 AE Gulpen, info@klement2.com Jessica Klement
- Roelof de Kruijf van Ambachtelijke Stoffering, Kleine Haag 2, 3811 HE Amersfoort, M : 06 – 40702234, info@issabella-interiors.com Issabella van Baaren
- Six Architects, Buitenplaats Doornveld, Dribergsestraatweg 27, 3941 ZS Doorn, M : 0653520097 Diederik@Six.nl architect Jhr.Ir. D.L. Six
- Smederij Oldenhove, Bedrijvenweg 6, 7251 KX Vorden, T : 0575 – 551428, info@smederijoldenhove.nl Erik Oldenhove
- Vereniging Restauratie Noord, Middenstraat 11, 9611 KE Sappemeer, M : 06 – 20402055, vrn@restauratienoord.nl Hilke Janssen
- VVE-belang, Meerpaal 12, 4904 SK Oosterhout, T : 0162 – 469120
- VAWR, Vereniging van architecten werkzaam in de restauratie, Kleverskerkseweg 49, 4338 PB Middelburg, T : 0118 – 653743, info@vawr.nl Karlijn de Wild

U kunt dit schildje bestellen bij secretaris@bewoondbewaard.nl door overboeking van € 30,- naar het bankrekeningnummer van Bewoond Bewaard NL73INGB0004258170".

ERFGOED & AMBACHT

EVENT

08
09
22

INVITATION

Op donderdag 8 september vindt in Shelter 611 te Soesterberg de tweede jaargang van het Erfgoed & Ambacht Event plaats. Op deze unieke locatie komen monumenteigenaren in contact met tientallen erfgoedsspecialisten op het gebied van restauratie, interieur en duurzaamheid. Het thema op deze dag zal zijn 'duurzame toepassingen'.

Profiteer van korting op de toegangsprijs met kortingscode: HH2022
De korting geldt alleen in de voorverkoop via de website.

Meer informatie vindt u op www.erfgoedenambacht.nl

*'Duurzame Toepassingen,
met respect voor het verleden'*

MONUMENTAAL

VAN HARTE
PROFICIAT
BEWOOND
BEWAARD

Erfgoed wordt bepaald en gedragen door ons allen, niet in de laatste plaats als fundament voor de toekomst. Erfgoed duidt objecten (in stenen en in groen) die mensen waarderen, waarmee zij zich kunnen identificeren en die zij willen bewaren voor navolgende generaties. Het is dan ook met groot genoegen, dat het voltallige personeel van magazine MONUMENTAAL in deze speciale jubileumeditie Bewoond Bewaard de hartelijke felicitaties mag overbrengen bij gelegenheid van haar 25-jarig bestaan. Niet voor niets is de actieve vereniging voor eigenaren-bewoners van monumenten al jaren gewaardeerd partner van de tweemaandelijks glossy. Beide partijen hebben in het erfgoedveld immers op tal van terreinen raakvlakken. Bovendien koesteren de leden van Bewoond Bewaard net als de lezers van MONUMENTAAL – zes keer per jaar verschijnend in heel Nederland en Vlaanderen – steevast de schoonheid van stad en land. “Allesbehalve verwonderlijk dus, dat leden van de jarige vereniging bij ons vaak ook abonnee zijn. We horen in velerlei opzicht bij elkaar”, weet hoofdredacteur Paul de Gram. “Toeval of niet, maar we opereren alle twee vanuit de provincie Gelderland en hebben beide in het brede erfgoedland ons bestaansrecht bewezen. Bewoond Bewaard bestaat nota bene zelfs al een kwart eeuw, een mijlpaal om trots op te zijn. Wij zijn in vergelijking daarmee een jonkie: ons maga-

zine beleeft in 2022 (pas) zijn 16e jaargang”.

“Vereniging en consumententijdschrift staan in tijden van energietransitie, herbestemming en duurzaamheid veelvuldig voor dezelfde uitdagingen”, constateert De Gram. “De komende jaren zullen voor beide organisaties in dit verband naar verwachting spannend zijn. Laten we de (nabije) toekomst met open vizier tegemoet treden”. MONUMENTAAL wenst de vereniging voor eigenaren-bewoners van monumenten Bewoond Bewaard een memorabele jubileumviering. “Ga a.u.b. nog jaren door op het uitgezette pad. In het belang van (het behoud van) de schoonheid van stad en land”.

Alle medewerkers van MONUMENTAAL

MONUMENTAAL beoogt sinds jaar en dag in woord en beeld een even journalistiek betrouwbare als onafhankelijke wegwijzer te zijn in historisch erfgoed, een eigentijdse spreekbuis voor cultuurhistorie. Niet alleen tweemaandelijks in gedrukte vorm, maar ook dagelijks digitaal via de website www.monumentaal.com en wekelijks in een veelgelezen nieuwsbrief. In het magazine zelf praat de redactie haar lezers in elk nummer met plezier bij over o.a. opmerkelijke gebouwen, hun bewoners, geschiedenis, architectuur, interieur en materiaalgebruik.

ERFGOED & ZONNE-ENERGIE

De middeleeuwse binnenstad van Amersfoort: door het rijk aangewezen als beschermd stadsgezicht omdat de oorspronkelijke structuur nog intact is, met veel monumentale panden, samenhangende gevelwanden en een bijzonder historisch dakenlandschap.

Het is in de afgelopen jaren een van de meest gestelde vragen van monumenteneigenaren: 'mogen er zonnepanelen op mijn dak?'. Vaak komen er ook antwoorden voorbij op internetfora en social media, waar andere eigenaren aangeven dat er zeker mogelijkheden zijn omdat hun eigen monument al is voorzien. Dat kan de vraagstellers op het verkeerde been zetten, want net als veel andere monumentenzaken zijn ook keuzes voor zonne-energie bij erfgoed altijd maatwerk. Het antwoord is niet eenvoudig ja of nee, maar afhankelijk van diverse factoren. Dat is soms lastig, maar geen willekeur.

name voor de twee rijksbeschermd stadsgezichten werden daarin algemene uitgangspunten geformuleerd, zodat eigenaren vooraf duidelijkheid kon worden

Monumentale daken in de Muurhuizen

geboden en plannen in deze gebieden op zoveel mogelijk gelijkwaardige manier konden worden beoordeeld. Amersfoort heeft twee rijksbeschermd stadsgezichten. Naast de kleine middeleeuwse stadskern met de welbekende Muurhuizen en de Koppelpoort, is ook een deel van het Bergkwartier in Amersfoort-zuid aangewezen. Deze villawijk werd vanaf het einde van de 19de eeuw ontwikkeld, met een aanleg in Engelse landschapsstijl. Kenmerkend is de groenstructuur, waarbinnen de panden -uit diverse architectuurperiodes- als losse objecten zijn opgenomen, omringd door groen. De beide stadsgezichten zijn heel verschillend van karakter. Dat maakte in 2016 ook de vastgestelde richtlijnen voor zonnepanelen bij de twee wijken verschillend.

De Amersfoortse binnenstad kenmerkt zich door de nog vrijwel compleet aanwezige middeleeuwse structuur en daarin veel monumentale panden en samenhangende historische gevelwanden. Vooral de kwaliteit van het 'historisch dakenlandschap' is als zeer uitzonderlijk aangemerkt, bij een onderzoek naar de kernkwaliteiten van het stadsgezicht. Met dit dakenlandschap wordt het samenhangende en fijnmazige geheel van alle historische daken bedoeld, vaak ook voorzien van oude dakbedekkingen. In het bestemmingsplan voor de binnenstad zijn de waarden van dit dakenlandschap

Voor monumenteneigenaren is de gemeente het 'loket' en aanspreekpunt voor erfgoedinformatie, -adviezen en vergunningen. Als het gaat om zonne-energie hebben de gemeenten de taak om de algemene richtlijnen van het rijk te vertalen naar de specifieke situatie voor hun monumenten of stadsgezichten. Ook in de gemeente Amersfoort zijn we hiermee aan de slag gegaan. In 2016 is door de gemeenteraad een zonnepanelenbeleid voor het erfgoed vastgesteld. Met

verankerd, wat bijvoorbeeld betekent dat grote dakopbouwen -ook aan de achterzijde- niet zijn toegestaan en dat ook eigentijdse nieuwbouw in het stadsgezicht moet worden voorzien van een kapvorm die aansluit bij het karakter van de binnenstad.

In 2016 werd daarom in het zonnepanelenbeleid de keuze gemaakt om dit waardevolle dakenlandschap zoveel mogelijk te ontzien. Zonnepanelen werden alleen toegestaan op platte daken en daarnaast op daken die door het rijk als 'vergunningvrij' zijn aangemerkt (achterzijde, niet grenzend aan openbaar gebied). Voor de panden zonder mogelijkheden werd gekoerst op andere verduurzamingsmogelijkheden en op collectieve voorzieningen, zoals grootschalige zonnedaken buiten de beschermde stadsgezichten.

Voor het Bergkwartier werden in 2016 wel ruimere mogelijkheden vastgesteld voor zonnepanelen op het eigen dak. Hier werd bij monumenten het criterium 'niet-zichtbaar' vanaf straat gehanteerd, een voorwaarde die ook door veel andere monumentengemeenten wordt gebruikt. Daarnaast werden op niet-monumentale daken ook zichtbare voorzieningen toegestaan, mits goed geïntegreerd in het dakvlak.

Vanuit het coalitieakkoord van ons gemeentebestuur kwam in 2018 de opgave om te onderzoeken of de mogelijkheden voor de Amersfoortse binnenstad toch op een verantwoorde manier konden worden verruimd. Bewoners zagen zich gesteld voor een complexe verduurzamingsopgave en zochten ruimere mogelijkheden. Met deze opgave moesten we daarom opnieuw aan de slag. De urgentie van verduurzaming was inmiddels nog groter geworden en in collectieve voorzieningen voor de binnenstad kon helaas onvoldoende worden voorzien.

Om de mogelijkheden en de consequenties van een verruiming van het zonnepanelenbeleid in kaart te brengen was een zorgvuldig onderzoek nodig. Diverse criteria hebben we daarbij onder de loep genomen, zoals de waarden van de afzonderlijke daken en de omgeving, de zichtbaarheid en ook het type producten en de wijze van aanbrengen. Allereerst stelden we een kaart op van de binnenstad waarop de waarden van de daken werden vastgelegd: naast monumentale daken zijn daarop beeldbepalende, beeldondersteunende, platte en overige (of 'indifferente') daken weergegeven. De eerste twee categorieën onderscheiden zich door 'fysieke'

Een proef met zonnepaneeldakpannen maakte duidelijk dat dit product niet geschikt zijn voor historische daken. Rechts: geïntegreerde producten bieden wel kansen voor nieuwbouw in gebieden waar een hoge ruimtelijke kwaliteit wordt nagestreefd.

historische waarden, waarbij ook in veel gevallen waardevolle dakbedekkingen aanwezig zijn. In de Amersfoortse binnenstad zijn bij veel panden de rode Oude Holle dakpannen karakteristiek, die bij restauraties ook duurzaam worden hergebruikt.

Ook werd een 'zichtbaarheidsscan' gemaakt en op kaart weergegeven, met de delen van daken die niet zichtbaar zijn vanuit de openbare ruimte (vanaf straatniveau op ooghoogte). Een combinatie werd nog gemaakt met de zonnescan, waarop goed of redelijk bezonde daken zijn weergegeven.

Tenslotte onderzochten we de producten voor zonne-energie die op de markt verkrijgbaar zijn. Met diverse inmiddels ontwikkelde zonnepaneeldakpannen hebben we proeven gedaan, ook bij monumentale daken. Deze dakpannen blijken nog maar in een beperkt aantal gevallen toepasbaar. Met name de rode pannen zijn nog zeer contrasterend en afwijkend van historische dakbedekkingen. Voor nieuwbouw in het stadsgezicht zijn er wel fraaie producten, met bijvoorbeeld kleine donkere panelen die als een soort dakleien kunnen worden aangebracht. Hiermee kan een volledig dakvlak op een goed-geïntegreerde manier worden belegd, waarbij wordt aangesloten op de fijnmazigheid van de karakteristieke pannendaken. Voor monumentale daken zijn deze producten echter niet geschikt, omdat de waardevolle oorspronkelijke dakbedekking dan verloren gaat en ook het beeld ingrijpend wijzigt.

Met combinaties van alle onderzochte criteria konden diverse voorstellen voor het zonnepanelenbeleid worden voorgelegd. Zorgpunten waren de complexiteit van de regels en ook de risico's van een 'glijdende schaal' bij een verruiming van het beleid. Vanwege de beperkte omvang van de binnenstad met de kleine daken is de bijdrage aan de stadsbrede verduurzamingsopgave natuurlijk ook zeer beperkt, maar wel kunnen met een verruiming voor diverse eigenaren meer mogelijkheden op 'eigen dak' worden geboden. Daarnaast blijft het accent voor de binnenstad allereerst liggen op energiebesparing, met verantwoorde isolatiemaatregelen en optimalisering van installaties.

De commissie Ruimtelijke Kwaliteit adviseerde in het totale proces, ook om te komen tot goede uitvoeringsrichtlijnen. De voorstellen werden ook in een breed participatieproces voorgelegd aan de stad en diverse erfgoed-, duurzaamheids- en bewonersorganisaties. De reacties waren divers, de dilemma's werden onderkend en er was veel waardering voor de historische waarden van de binnenstad. Maar -met name vanuit de bewoners- werd ook de wens geuit om voor de toekomst meer verduurzamingsmogelijkheden te bieden.

Uiteindelijk zijn in juli 2021 door de gemeenteraad definitieve beslissingen genomen en is het nieuwe zonnepanelenbeleid voor de Amersfoortse binnenstad vastgesteld. De uitkomsten zijn op kaart en in een filmpje vastgelegd, te zien op de webpagina www.amersfoort.nl/duurzaamernfgoed.

Belangrijk uitgangspunt in het nieuwe beleid is dat de zichtbare monumentale daken in de binnenstad ook in de toekomst vrij blijven van zonnepanelen, om de kwa-

Consequenties van het nieuwe zonnepanelenbeleid (animatie): geen gevolgen voor het beeld van monumentale gevelwanden vanaf straatniveau, wel voor het dakenlandschap

liteiten van het stadsbeeld te behouden. Hier zijn wel alternatieven mogelijk met bijvoorbeeld systemen voor warmtewinning onder de dakbedekking.

Op alle niet-zichtbare daken zijn wel nieuwe mogelijkheden geïntroduceerd, voor rustige rechthoekige vlakken met egaal zwarte of rode panelen. Op daken zonder monumentale waarden die geen onderdeel uitmaken van een historische gevelwand, worden ook zichtbare goed geïntegreerde oplossingen toegestaan.

Deze verruiming van de mogelijkheden voor zonnepanelen kan consequenties hebben voor de kwaliteit van het historisch dakenlandschap en voor de rust in het stadsbeeld. Met een zorgvuldige advisering en plantoetsing hopen we echter dat de waarden en aantrekkelijkheid van de monumentale Amersfoortse binnenstad behouden blijven.

Sandra Hovens
Adviseur Monumentenzorg - gemeente Amersfoort

Waardenkaart van de daken in het rijksbeschermd stadsgezicht binnenstad

INTERVIEW MET ONS LID MARIE-FRANCE VAN OORSOUW

1. Is het bewonen van een monument een lang vervulde wens of bij toeval op je pad gekomen ?

Het was allang een wens. Ik werk zelf in de erfgoedsector; ik ben archeoloog en verzorg publiekspromotieprojecten over archeologie. Het feit dat mijn vader architect was en ik ook daarvan het een en ander heb meegekregen, vergroot mijn affiniteit met monumenten alleen maar.

2. Geeft het historische aspect van het huis een extra waarde aan het woongenot ?

Zeker! Ondanks dat we er pas anderhalf jaar wonen lijkt je er soms zelf aan gewend te raken, maar als er dan eens iemand langskomt die zich bewonderend over het pand en zijn bijzonderheden uitlaat, realiseer je je weer hoe bijzonder het eigenlijk is.

3. Ervaar je de instandhouding van een monument als een belasting of juist niet ?

Nee, wij zien het als een verantwoordelijkheid die we met liefde dragen.

4. Waar ga je te rade voor informatie over grote en kleine restauraties ?

Andere monumenteneigenaren, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, het Restauratiefonds, websites van andere vergelijkbare organisaties, standhouders op de beurs Monument.

5. Hoe groot is het aandeel zelfwerkzaamheid aan het onderhoud van het monument en hoe selecteer je professionele vaklieden ?

Wij doen zoveel mogelijk zelf, omdat dat de band met het pand eigenlijk alleen maar vergroot. Als we vaklieden inschakelen, doen we dat met name door in ons netwerk te vragen naar (goede) ervaringen.

6. Welke aanpassingen aan het monument geef je door aan de volgende generatie bewoners ?

We behouden het monument zoveel mogelijk in originele staat. Daarbij laten we ons leiden door het bestek voor de bouw, dat gelukkig bewaard is gebleven. Onze aanpassingen betreffen duurzaamheidsmaatregelen, we brengen bijvoorbeeld aan de binnenzijde een extra isolatielaag aan op de muren en plaatsen extra kozijnen met isolatieglas.

7. Draagt je monument een naam en is aan die naam een specifieke historie verbonden ?

Ja, het draagt een bijzondere naam: Est! Est!! Est!!! De naam heeft het gekregen van de vorige twee eigenaren (het is een voormalige pastorie en wij zijn de derde eigenaar ná de kerk). Beiden waren wijnliefhebbers. De naam verwijst naar een leuke legende, zie https://nl.wikipedia.org/wiki/Est!_Est!!_Est!!!_di_Montefiascone Wij zijn zeker van plan om eens naar Montefiascone (sic) te gaan om het graf van bisschop Fugger te bezoeken en een glas op hem te drinken.

8. Heb je overwegingen of plannen voor de opvolging of het doorgeven van jullie monument aan de volgende generatie. Spelen daarbij ook monumentenorganisaties een rol ?

In eerste instantie zijn wij voornemens er zelf nog heel lang te blijven wonen. Alleen het verwezenlijken van onze verduurzamingsplannen gaat al jaren in beslag nemen. Maar mochten we toch ooit willen uitzien naar een andere woonsteking, dan kunnen monumentenorganisaties daar wellicht een rol in spelen.

GOEDE RELATIE MET DONATUS

Donatus - Verzekert kerken en monumenten

Al sinds 1852 is Donatus specialist in het verzekeren van kerken. En sinds 2010 ook van monumenten. Die lange en bijzondere historie vormt het fundament van deze bijzondere verzekeraar. Zij hebben unieke bouwkundige kennis en gespecialiseerde verzekeringstechnische expertise. Zij delen samen met haar leden de zorg voor bescherming en behoud van het erfgoed in ons land. Dat geeft rust en vertrouwen, nu en in de toekomst. Om die reden worden zij gezien als dé kerken- en monumentenverzekeraar van Nederland.

Goede relatie met Bewoond Bewaard

Al lange tijd heeft Donatus met Bewoond Bewaard een goede relatie. Alphons van der Voorn, directeur van Donatus licht dit toe: "Het leidende principe in al onze activiteiten is verbondenheid. De bewoners van Bewoond Bewaard willen graag dat hun monumentale panden bewaard worden voor het nageslacht. Donatus kan deze monumenteneigenaren daarin faciliteren door: goede preventie- en verzekeringsadviezen te geven, de juiste herbouwwaarde te bepalen en eigenaren bij te staan bij schades. Samen staan we immers sterker, want het verzekeren van monumentale panden is echt iets speciaals."

Verbonden door jubileum

Alphons vertelt verder: "We zijn ook met elkaar verbonden, omdat we allebei een jubileum vieren dit jaar. Van harte feliciteert Donatus Bewoond Bewaard met haar 25-jarig jubileum. Voor ons is dat zelfs een beetje jong. Dit jaar vieren wij vieren ons 170-jarig bestaan. Pas sinds 2010 verzekert Donatus actief niet-religieuze monumenten. Daarom zal Donatus bij veel leden van Bewoond Bewaard wellicht toch nog een beetje onbekend zijn."

Speciaal gevoel Slot Zeist & Landhuis Den Treek

Zelf woont Alphons niet in een monumentaal pand. Aan welk monumentaal pand heeft hij een mooie herinnering? Alphons hoeft niet lang na te denken over het antwoord op deze vraag: "Ik woon in het prachtige Krommerijngedebied, met veel mooie historische buitenplaatsen in de buurt. Eén van die speciale plekken is Slot Zeist. Daar zijn mijn vrouw en ik getrouwd. In het neoclassicistische landhuis Den Treek in de Leusderbossen hadden we een fantastisch huwelijksfeest. Tegenwoordig heeft dat monument weer een woonfunctie. Door deze bijzondere gebeurtenissen geven deze mooie buitenplaatsen mij een speciaal gevoel."

Instapkorting van 25%

Donatus wil het voor leden van Bewoond Bewaard zo makkelijk mogelijk maken. Alweer 10 jaar geleden is er met het bestuur van Bewoond Bewaard een instapkorting afgesproken. Als leden van Bewoond Bewaard hun pand bij Donatus verzekeren dan krijgen ze automatisch een instapkorting van 25%. Na twee jaar deelt u dan mee met de premierestitutie die voor alle leden van Donatus geldt. Donatus heeft geen winstoogmerk en geeft de overvloedige winsten weer terug aan de leden. Het onderlinge principe bij uitstek.

Wilt u ook lid worden van Donatus en profiteren van de instapkorting? Of wilt u advies? Neem dan contact op met Donatus: info@donatus.nl of bel naar 073 522 17 00.

Colofon

Vereniging Bewoond Bewaard

Bronkhorsterweg15
6971 JA Brummen
T: 06 5388 7946
IBAN: NL73INGB0004258170
t.n.v. BewoonBewaard

Bestuur
Eduard Haaksman, voorzitter
voorzitter@bewoondbewaard.nl

Winnie Nieboer-van der Berg, secretaris
secretaris@bewoondbewaard.nl

Betty van de Bosch-van der Heide,
bestuurslid mail5@bewoonbewaard.nl

Redactie
Eduard Haaksman

Hilke Janssen, penningmeester
penningmeester@bewoondbewaard.nl

Pieter van Traa, bestuurslid
mail4@bewoondbewaard.nl

Emilie Linssen-van Rossum
mail10@bewoondbewaard.nl

BEWOOND [^]BEWAARD